

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/228426,Ryszard-Sodel-Niemiecka-kurtuazja-Pancernik-Schleswig-Holstein.html>

26.02.2026, 21:52

Ryszard Sodel – Niemiecka kurtuazja. Pancernik „Schleswig-Holstein”

25 sierpnia 1939 r. pod pretekstem kurtuazyjnej wizyty przyłynął do Gdańska szkolny pancernik „Schleswig-Holstein”.

[statki i okręty Wrzesień 1939](#)

25.08

Niemiecki pancernik szkolny „Schleswig-Holstein” ostrzeliwuje polską placówkę (Wojskową Składnicę Tranzytową) na Westerplatte w Gdańsku, stojąc w poprzek kanału portowego. Autor: Hans Sönnke. Gdańsk, 1 IX 1939 r. (fot. z zasobu IPN)

Oficjalnym powodem przybycia pancernika do Gdańska było oddanie hołdu poległym w trakcie I wojny światowej marynarzom zatopionego 26 sierpnia 1914 r. lekkiego krążownika „Magdeburg”, którzy byli pochowani na miejscowym cmentarzu.

Jego wizyta, oprócz wymiaru kurtuazyjnego, miała również cele propagandowe, podkreślające siłę militarną III Rzeszy w dziedzinie zbrojeń morskich, oraz psychologiczne, pokazujące ludności niemieckojęzycznej Pomorza potęgę państwa niemieckiego. Miała ona również na celu wywołanie niepokoju u polskich władz cywilnych i wojskowych.

Przestarzały, ale uzbrojony po zęby

W 1939 r. „Schleswig-Holstein” był już okrętem przestarzałym, służącym do szkolenia kadetów, który najlepsze lata służby miał już za sobą. Okręt został zwodowany w 1906 r., zaś do służby

przyjęty w 1908 r. Brał udział w I wojnie światowej, m.in. w bitwie jutlandzkiej, podczas której został poważnie uszkodzony.

Po zakończeniu I wojny światowej pełnił różne funkcje, m.in.: hulku mieszkalnego, okrętu flagowego, lodołamacza i okrętu szkolnego. Mimo tego jego uzbrojenie główne wyglądało imponująco: składało się ono z 4 dział artylerii głównej kalibru 280 mm, 12 dział artylerii średniej kalibru 150 mm, 6 dział kalibru 88 mm i 7 dział artylerii przeciwlotniczej.

Należy dodać, iż dalsza modernizacja okrętu pod względem uzbrojenia i opancerzenia była już nieopłacalna i nieperspektywiczna z powodu jego konstrukcji, pochodzącej z początku XX w.

[Czytaj artykuł Ryszarda Sodla *Niemiecka kurtuazja. Pancernik „Schleswig-Holstein”* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Wrzesień 1939

Artykuł